

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
katedra pedagogiky

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Motivace žáků pro studium na Středním odborném učilišti strojírenském

The motivation of students for studying at the Vocational School of
Mechanical

Aleš Zíta

Vedoucí práce: PhDr. Jarmila Mojžíšová, Ph.D.

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studijní obor: Učitelství praktického vyučování a odborného výcviku

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Motivace žáků pro studium na Středním odborném učilišti strojírenském potvrzuji, že jsem ji vypracoval pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Úhelnice 2018

Rád bych touto cestou vyjádřil poděkování paní PhDr. Jarmile Mojžíšové Ph.D. Za její trpělivost a cenné rady při vedení mé bakalářské práce.

ABSTRAKT

Cílem práce je popsat soubor různých forem prezentací učebních oborů na Středním odborném učilišti strojírenském, které žáky mohou ovlivnit při výběru budoucího směru jejich profesního rozvoje. Dílčím cílem práce je zjistit, zda při prezentaci školy dochází k transformaci motivace u žáků. Zda naše vnější motivace ovlivňuje vnitřní motivaci u budoucích studentů. Proto je součástí práce i zpětná vazba o motivaci k výběru studia získaná formou dotazníku od žáků, kteří již na škole studují. Tato část je doplněna o vyjádření zkušeného učitele k otázkám týkajícím se náboru žáků na střední školu. V práci je popsán určitý návrh, jak by propagace učňovského školství mohla vypadat v případě shody všech zúčastněných stran. Teoretická část práce vymezuje základní pojmy motivace.

KLÍČOVÁ SLOVA

motivace, spolupráce s firmou, projekty školy, provozní výcvik.

ABSTRACT

The aim of the thesis is to describe a set of different forms of presentations of study branches at the Secondary Technical School of Engineering, which can influence pupils in choosing the future direction of their professional development. The partial aim of the thesis is to find out whether the pupils' motivation is transformed during the school presentation. Whether our external motivation affects the internal motivation of future students. That is why the feedback on the motivation to choose the study obtained from the pupils who are already studying at school is part of the work. This part is supplemented by an expert teacher's comments on the issues concerning the recruitment of pupils at secondary school. The paper describes a suggestion how the promotion of apprenticeship education could look like the agreement of all the parties involved. The theoretical part of the thesis defines the basic concepts of motivation.

KEYWORDS

motivation, cooperation with the company, school projects, on-the-job training.

Obsah

1	Úvod	6
2	Motivace žáků pro studium učebních oborů.....	7
2.1	Základní pojmy	7
2.1.1	Motivace	7
2.1.2	Potřeby, jako základ motivace.....	10
2.1.3	Sociální aspekt výběru povolání.....	12
3	Praktická část.....	13
3.1	Způsoby prezentace učebních oborů.....	13
3.1.1	Prezentace pomocí exkurze.	13
3.1.2	Prezentace pomocí veletrhu vzdělávání a burzy škol.....	14
3.1.3	Prezentace pomocí sociálních sítí a na výstavních plochách	15
3.1.4	Prezentace pomocí návštěvy školy v den otevřených dveří	16
3.1.5	Prezentace pomocí projektů školy.....	17
3.1.6	Benefity poskytované žákům školy.....	20
3.2	Způsob výuky a prostory její realizace	21
3.2.1	Teoretická výuka	21
3.2.2	Praktické vyučování	22
3.3	Získání zpětné vazby	25
3.4	Rozhovory s žáky.....	35
3.5	Rozhovor s kolegou pedagogem.....	41
4	Závěr.....	45
	Seznam použitých informačních zdrojů	46
	Seznam příloh.....	48

1 Úvod

Pracuji jako učitel odborného výcviku na Středním odborném učilišti strojírenském Škoda Auto, v oboru mechanik opravář motorových vozidel. Každý rok se aktivně účastním náboru nových žáků. Bakalářskou práci „Motivace žáků pro studium na Středním odborném učilišti strojírenském“, jsem se rozhodl zpracovat vzhledem ke snaze pochopit očekávání žáků před zahájením studia na středním odborném učilišti.

Cílem práce je charakterizovat základní pojmy motivace, které mohou být využity pro ovlivnění žáků, kteří jsou před rozhodnutím o své budoucnosti. Těmito metodami můžeme pomoci žákům v jejich rozhodování o svém budoucím uplatnění na trhu práce. V práci jsou též popsány lidské potřeby, jejichž znalost nám umožňuje lepší práci s žáky. Praktická část si klade za cíl pomoci ostatním školám pomocí metod prezentace, které používáme s úspěchem, již několik let. Zlepšit nábor nových žáků v příštích letech. Myslím si tedy, že by byly přínosné i pro ostatní školy. V praktické části práce je realizován průzkum mezi žáky, jehož cílem je zjištění kdy, jak a co žáky motivuje k výběru budoucího povolání. Vyhodnocení průzkumu a možnosti zapracování poznatků do přístupu pedagoga k náboru a výuce. Součástí je i rozhovor s žáky a rozhovor s kolegou na toto téma.

2 Motivace žáků pro studium učebních oborů

Abychom mohli žáka základních škol dobře motivovat pro přihlášení na učební obory je nutné tyto obory náležitě prezentovat. Při správné prezentaci se budou žáci hlásit na obory se zájmem a nadšením. Nikoliv ze zklamání, protože se nedostali na studijní obor. Velmi kladně je v tomto ohledu přijímán duální systém výuky, který k nám přichází z okolních zemí jako směr organizace výuky. Duální systém umožňuje udržet odborníky na řemesla v regionu a nevytváří zbytečné přebytky na trhu práce.

2.1 Základní pojmy

2.1.1 Motivace

Motivace je tu s námi již od začátku lidstva. Dlouho před vznikem vědních disciplín, jako je filozofie a následně psychologie. Do dnešní doby vzniklo mnoho teorií motivace.

S pojmem motivace pracuje nejen psychologie, ale i pedagogika, sociologie nebo management. Motivace ve škole výrazně ovlivňuje kvalitní průběh výuky. Dá se směle uvést tvrzení, že bez motivace na obou stranách, to je na straně žáků, ale i na straně učitele, nelze mluvit o smysluplné výuce. „*Motivace je soubor pohnutek, které jedince (žáka) aktivují k nějakému chování, jednání. Je to psychologický proces, který dává lidskému chování účel a směr. Je to hnací síla, která žene k uspokojení nenaplněných potřeb a vede k dosažení osobních a organizačních cílů.*“¹ „*Základním rozdělením motivace je rozdělení na motivaci vnitřní a vnější.*“² Vnější motivaci rozumíme veškeré podněty a postoje okolí, které žáka motivují, k činnostem, které my nebo společnost považujeme za vhodné a důležité. Sám motivovaný, může mít ale jinou představu. Atributem vnější motivace je stimul. Vnější motivaci nazýváme též stimulací. „*Stimulaci lze s úspěchem využít všude, kde není nutný samostatný výkon a nevádí nutnost stálé kontroly.*“³ Z tohoto vyplývá skutečnost, že motivace není jediným způsobem, jak ovlivnit člověka. Stimulace může někdy přejít až v zastrašování, násilí nebo klamání. Tyto způsoby jsou odsouzeníhodné, ale

¹ MEŠKOVÁ, Marta. *Motivace žáků efektivní komunikací: [praktická příručka pro učitele]*. Praha: Portál, 2012. ISBN isbn978-80-262-0198-4.

² KREJČOVÁ, L. *Psychologické aspekty vzdělávání dospívajících*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 232 stran. ISBN 978-80-247-3474-3

³ PLAMÍNEK, Jiří. *Tajemství motivace: jak zařídit, aby pro vás lidé rádi pracovali*. 2., dopl. vyd. Praha: Grada, 2010. Poradce pro praxi. ISBN isbn978-80-247-3447-7.

i to se ve společnosti stává. Učiteli by se nemělo stát, aby sklouzl k takovým postupům. Stimulace má oproti motivaci jednu podstatnou nevýhodu, kterou je ukončení požadovaného chování nebo činnosti v případě ukončení působení vnějších stimulů. I přes tuto zjevnou nevýhodu ale nelze vnější motivaci podceňovat. Pro úspěšné studium je vždy důležité, aby se většina aspektů vnější motivace stala motivací vnitřní. Žák, musí vnímat, že jeho hlavním cílem je touha po poznání a rozvíjení kompetencí v oboru, který si vybral pro studium.

Nejlepší motivací pro žáky je sám učitel, který je nadšený pro výuku svého předmětu. Pro správné vedení motivace je důležité zamýšlení nad sebou a svými reakcemi na jednotlivé podněty. *„Každý z nás se jistě mnohdy zamýšlí nad tím, proč on sám nebo jiní lidé jednají tak či onak, proč si stanovujeme stejné či různé cíle apod. Pro pochopení chování druhých (samozřejmě i sebe sama) je třeba porozumět primárně vlastním přáním, potřebám zájmům, nadějím, obavám. Kromě toho, že díky tomu můžeme porozumět lidskému jednání v daném okamžiku, lze i na tomto základě předpovídat naše budoucí chování.“*⁴,

Vnitřní motivací rozumíme veškeré aspekty, které žáka vedou k jím vytyčenému cíli. Tento cíl může, ale také nemusí být v souladu se společenskými normami. Člověk, který je vnitřně motivován se daleko lépe učí, protože samotná tato činnost mu přináší radost. Atributem vnitřní motivace je motiv. Termín motiv, česky lze nazvat jako pohnutka, je základní hybnou silou motivace. Motivace je souhrnem motivů. *„Motivy jsou spojeny s afekty, přesněji s dosažením určitých silných emočních zážitků.“*⁵

Motivace má i svá pravidla. Měli bychom mít neustále na paměti, že smyslem motivace je nenásilné vytvoření pozitivního přístupu k čemusi. Není již důležité, co to je, jestli činnost, nebo postoj. Důležité je jakou formou člověka motivujeme. Jiří Plamínek uvádí devatero pravidel motivace. Tato pravidla nám pomohou při motivaci člověka a zároveň si jejich pomocí uvědomíme i souvislosti mezi námi a ostatními lidmi. Tyto faktory způsobují rozdílný způsob motivace různých lidí v závislosti na jejich vrozených povahových dispozicích. Zde tedy uvádím těchto devět pravidel motivace Jiřího Plamínka.

⁴ SOJÁK, Petr. *Osobnostní a sociální rozvoj, aneb, Strom, mozaika a vzducholoď*. Praha: Grada, 2017. Pedagogika (Grada). ISBN isbn978-80-271-0342-3.

⁵ NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace lidského chování*. Praha: Academia, 1996. ISBN isbn80-200-0592-7.

1. *„Motivace není jedinou cestou ovlivňování lidí.*
2. *Nepřizpůsobujte lidi úkolům, ale úkoly lidem.*
3. *Lidé musí být spokojeni alespoň s něčím.*
4. *Jiní lidé mohou být citliví na jiné podněty než vy.*
5. *Obava z nepříjemného může motivovat stejně jako touha po příjemném.*
6. *Mnohdy stačí práci dobře definovat a vysvětlit.*
7. *Pod „nechci“ se může skrývat „neumím“ nebo „nemohu“.*
8. *Při motivaci myslíte na druhého, ne na sebe.*
9. *Aktuální motivy jsou souhrou vlivu osobnosti, prostředí a situace.“⁶*

Problémy v motivaci vznikají u každého z těchto pravidel. Vždy se najde skupina lidí, kteří jsou pro daný způsob motivace nevhodnými kandidáty. Proto je velmi důležité zjistit, čím lze daného jedince motivovat. *„Problémy vznikají zejména tehdy, když člověk v práci nenajde vůbec nic, co by jej alespoň trochu bavilo. Naopak pokud něco takového najde, máme solidní naději, že se smíří i se zbytkem povinností. Při zadávání práce bychom měli tedy myslet na to, aby alespoň část jejího celkového objemu přinášela člověku, který ji má vykonávat, nějakou radost. Kdo se při práci (alespoň občas) baví, udělá více.“⁷*

Pro správnou motivaci je také velmi důležité nesklouznout k manipulaci. Manipulace, je snaha, kdy se člověk dostává někam, kde on vůbec nechtěl být, ale společnost nebo manipulátor ho tam chtějí dostat.

Specifickým druhem motivace je motivační rozhovor. Cílem tohoto rozhovoru je umožnit na základě předložených variant řešení člověku možnost se rozhodnout. Tato metoda je úspěšná u lidí, kteří se změnou váhají a odkládají ji na pozdější termín. *„Pokud se postup uplatní správně, předkládá sám klient argumenty pro změnu. Aby toho bylo možné dosáhnout, používá metoda motivačních rozhovorů množství technik, často odvozených od přístupů orientovaných na klienta.“⁸*

⁶ PLAMÍNEK, Jiří. *Tajemství motivace: jak zařídit, aby pro vás lidé rádi pracovali*. 2., dopl. vyd. Praha: Grada, 2010. Poradce pro praxi. ISBN isbn978-80-247-3447-7.

⁷ PLAMÍNEK, Jiří. *Tajemství motivace: jak zařídit, aby pro vás lidé rádi pracovali*. 2., dopl. vyd. Praha: Grada, 2010. Poradce pro praxi. ISBN isbn978-80-247-3447-7.

⁸ MILLER, William Ross a Stephen ROLLNICK. *Motivační rozhovory: příprava lidí ke změně závislého chování*. Tišnov: Sdružení SCAN, 2003. ISBN isbn80-86620-09-3.

2.1.2 Potřeby, jako základ motivace

„Potřeby představují základní rovinu zaměřenosti. V biologickém základu člověka jsou zakotveny primární potřeby – tj. potřeby potravy, spánku, bezpečí orientace, aktivity. Oproti tomu vyšší potřeby jsou spjaty s jeho společenským začleněním...“⁹

Výzkumem lidských potřeb motivací a seberealizací se zabýval Abraham Harold Maslow (1908-1970), americký psycholog, psychiatr a filozof, zakladatel humanistické psychologie.

„Lidské potřeby lze uspořádat podle hierarchie do tvaru pyramidy, která se skládá z pěti úrovní. Lidé jsou motivováni uspokojovat své potřeby, a to směrem od nejnižších až po nejvyšší úroveň. Uspokojení potřeb nižší úrovně motivuje ke snaze, o uspokojení potřeb vyšší úrovně. Pokud potřeba nižší úrovně není zcela nebo zčásti uspokojená, potřeba vyšší úrovně nemá motivační účinek.“¹⁰

Základní tělesné a fyziologické potřeby staví Maslow jako základní stupeň své pyramidy potřeb. Podle jeho mínění těchto potřeb dosáhne každý člověk. Člověk se snaží uspokojit tyto potřeby primárně. Jsou to potřeby, kterými zajišťujeme samo fungování lidského organismu. Jedná se zejména o možnost dostatečného nasycení se a příjmu tekutin. Možnost dýchání vzduchu v optimální kvalitě. Možnost vykonávat hygienické návyky. Možnost vykonávat pohybové aktivity nebo naopak možnost odpočinku. Pohybová aktivita je zde definována jako nutnost po nějaké době klidu konat nějaký pohyb. Může se jednat sportovní aktivitu. Nebo nějakou pracovní či zájmovou činnost. Při neuspokojení těchto potřeb dochází k neklidu a v případě žáků k nesoustředění a nekázní apatii nebo pasivitě při skupinových aktivitách.

Potřeba bezpečí, stálosti teritoria je dalším stupněm, kterého se člověk snaží dosáhnout v případě, že nevyčerpal veškerou svojí energii na uspokojení potřeb na předešlé úrovni. Jedná se o potřebu mít kde bydlet. Mít pocit že je někdo nebo něco co mě chrání. Potřeba patřit do nějaké skupiny, jistota v životě. Potřeba vyhnout se nebezpečí a neznámému. Jedná se o potřeby, které ovlivňují životní cestu každého člověka.

⁹ HELUS, Zdeněk. *Psychologie pro střední školy: učebnice pro gymnázia*. Praha: Fortuna, 1995. ISBN isbn80-7168-245-4.

¹⁰ MEŠKOVÁ, Marta. *Motivace žáků efektivní komunikací: [praktická příručka pro učitele]*. Praha: Portál, 2012. ISBN isbn978-80-262-0198-4.

Uspokojení této potřeby napomáhá pocit řádu a vývoje věcí okolo očekávaným způsobem. To může v případě žáků být například přijetí žáka na jím vybraný obor a školu. V případě neuspokojení těchto potřeb je vyvolán pocit úzkosti, strachu, ohrožení. Člověk reaguje v této situaci buď agresivně, nebo je netečný.

Dalším stupněm jsou sociální potřeby. V tomto případě se jedná o množství i protichůdných potřeb vztahených k druhým lidem. Je to například potřeba lásky a spolupatričnosti. Můžeme si ji představit jako snahu o získání členství v sociální skupině. V případě žáka se bude pravděpodobně jednat o členství ve třídě žáků stejného oboru nebo zájmovou skupinu žáků napříč obory. Popřípadě volnočasovému kolektivu preferujícím žákovy záliby. U této potřeby není důležitá objektivní skutečnost, ale to, jak je situace vnímána samotným člověkem. V případě že člověk nepocituje naplnění své potřeby, dochází ke smutku a pocitu osamělosti. Následně může dojít k situaci, kdy se snaží získat pozornost jakýmkoli způsobem.

Potřeba uznání a úcty je potřeba, která má podobně jako motivace dvě úrovně. Úctu, stejně jako motivaci, můžeme rozdělit na vnitřní a vnější. Vnitřní úcta neboli sebeúcta vychází zevnitř člověka samotného. V tomto případě se jedná o jakýsi výsledek autoevaluace. Toto sebehodnocení může, ale i nemusí být přímo objektivní. Vnější úcta je získána pomocí hodnocení člověka jinými lidmi. Zde je důležité, jak je člověk náročný a jak je vysoká jeho potřeba pro kladné hodnocení svého počínání. Pro žáky může být měřítkem jejich sebehodnocení to, jak zvládají učební látku. A na druhé straně jsou hodnoceni učiteli, tak rodiči, ale i spolužáky a kamarády. V případě, že je člověk sám sebou nespokojen, cítí se jako zbytečný nebo neschopný. Pokud je jinými lidmi nedoceněn nebo neuznán, cítí se často ukřivděný. Reakcí bývá podrážděnost a agrese někdy se objevují i deprese.

Potřeba seberealizace je vrcholná potřeba. Je to potřeba, kterou člověk uspokojuje pomocí vlastních myšlenek realizovaných vlastní silou nebo s pomocí jiných. Pro žáky to může znamenat účast v různých školních projektech. Patří sem ale i úspěšné absolvování nebo samotná účast v soutěžích v rámci různých předmětů. Mezi ně patří především různé olympiády či dovednostní a sportovní soutěže. Žáci, kteří se dostávají do této fáze uspokojení potřeb, jsou schopni sebereflexe a sebeaktualizace. V případě nenaplnění může

dojít k regresi, nebo se člověk pokusí dosáhnout tohoto cíle v jiném druhu činnosti. Neúspěch způsobuje bolestné stavy mysli v krajních situacích i ztrátu smyslu života.

Potřeba dosáhnout výkonu při člověkem prováděných činnostech je přirozená a většina lidí se snaží při opakování činnosti dosáhnout vyšší úrovně a kvality provedené operace. Zlepšením se ve výkonu činnosti je očekáváno i uznání od společnosti. Dalším výstupem je pocit spokojenosti z činnosti, která se daří vykonávat lépe a lépe. *„Důležité je vytyčování aspirací, tzn. vytyčování cílů, na které si trůfáme.“¹¹*

2.1.3 Sociální aspekt výběru povolání

Toto hledisko může hrát významnou roli v rozhodování žáků, kam půjdou po ukončení základní školy dále. Kterým směrem se bude rozvíjet jejich profesní rozvoj a následně uplatnění na trhu práce. Vývoj touhy po budoucí profesi se u dětí vyvíjí od útlého dětství. Mění se podle možností vnímání svého okolí a postupně dospívá k oboru, který si nakonec zvolí. Je nutno si uvědomit, že většina budoucích žáků učících se na učebním oboru se v době rozhodování nachází v období pubescence. Toto období jak je známo, působí na žáky způsobem, se kterým se ještě nesetkali. Dochází k emočním výkyvům. Žáci ztrácejí jistoty a hledají nové vazby. Je zde snaha o začlenění se do různých sociálních skupin. Toto může způsobit i situace, kdy žák dá přihlášku na školu, která ho nijak neláká, ale chce být stále členem určité skupiny, a nezáleží mu na vhodnosti oboru pro něj. Část žáků se drží rodinné tradice a při rozhodování se nad budoucím povoláním dochází k volbě podle ní. Žáci zde ale nemusí volit pouze podle rodičů. Rodiče sice dnes velmi často tvoří pouze dvougenerační rodinu, čemuž napomáhá současná doba, přesto mohou žáci být ovlivněni i ostatními příbuznými, kteří jsou povětšinou i benevolentnější při výchově. *„Působení těchto osob může být různě významné, podle toho, jak často se s dítětem stýkají, jakou dobu s ním tráví, a jak silné a uspokojivé jsou vzájemné vztahy. Podstatný bývá vliv nejstarší generace tam, kde prarodiče žijí s dospělými dětmi a jejich potomky ve společné domácnosti.“¹²*

¹¹ HELUS, Zdeněk. *Psychologie pro střední školy: učebnice pro gymnázia*. Praha: Fortuna, 1995. ISBN isbn80-7168-245-4.

¹² VALIŠOVÁ, Alena a Hana KASÍKOVÁ. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2007. Pedagogika (Grada). ISBN isbn978-80-2471734-0.

3 Praktická část

3.1 Způsoby prezentace učebních oborů

3.1.1 Prezentace pomocí exkurze.

Prezentace žákům základních škol provádíme formou exkurze na našem učilišti. Tato forma prezentace je zaměřena především na žáky spádových škol. V případě zájmu je exkurze prováděna v prostorách školy během výuky, tak aby žáci základních škol mohli zhlédnout vybavení školy a seznámit se s tím, jaké dovednosti díky němu mohou získat. Zároveň, ale tak aby se neomezovala výuka našich současných žáků. Před zahájením každé exkurze je žákům podána informace o nabízených učebních a studijních oborech. Během prohlídky je žákům vždy řečeno, pro který obor vzdělání je určeno navštívené pracoviště.

V případě požadavku je i náš pracovník schopen navštívit základní školu, a žáky informovat o možnostech, které naše učiliště skýtá. Tímto je možné žáky seznámit již v předstihu před exkurzí, na co si mají dát pozor a co mohou na učilišti očekávat. Organizace exkurze probíhá následujícím způsobem. Podle velikosti skupiny se nechá jedna nebo se rozdělí na dvě. Toto dělení je dáno prostory, kde se odehrává úvodní přednáška před samotnou prohlídkou prostor učiliště. Prostorem, kde se toto zahájení nejčastěji odehrává, jsou učebny v místech výuky odborného výcviku. Jejich kapacita je 30 míst k sezení. Žáky základních škol k nám přivádí jejich třídní učitelé, což nám dává možnost oslovit i je, aby mohli o naší škole kladně referovat i do budoucna. Na úvod exkurze jsou žáci přivítáni na učilišti. Je jim v krátkosti přednesena historie učiliště. Žákům je prezentovaná nabídka oborů vzdělání, jsou seznámeni s podmínkami přijímacího řízení na dané obory. U každého oboru jsou seznámeni se základními kompetencemi, které jsou pro obor charakteristické. Po této části je dán prostor na dotazy z řad návštěvníků. Po jejich zodpovězení je skupinka seznámena s pokyny k bezpečné prohlídce pracovišť odborného výcviku a pohybu v prostorách teoretické výuky, kde je žádoucí, aby nedocházelo k narušování výuky. Následně je skupinka rozdělena na dvě části a obě vyrazí na prohlídku učiliště. Skupinky se pohybují tak, aby se vzájemně neomezovaly ve vnímání informací k jednotlivým prostorům školy. Prohlídka je vždy vedena našimi odborníky,

kteří mají letité zkušenosti a znají chod a organizaci výuky v jednotlivých oborech vzdělání. Díky tomu mohou žákům základních škol odpovídat na jejich dotazy i během prohlídky. Tímto způsobem je možno nadchnout žáky pro daný obor, k němuž dotaz směřuje. V prostorách odborného výcviku je exkurze vedena po komunikačních chodbách a díky otevřenému prostředí u většiny pracovišť je možné vidět, slyšet, a u některých oborů i cítit, jaké má které řemeslo specifika. Obory, kde z různých důvodů je nutností uzavřené pracoviště, se dají dobře prohlédnout přes skleněné výplně. Na těchto výplních, jsou pro lepší atmosféru v učebně, a z důvodu nerušení žáků pohybem po chodbě implementovány polepy s tématy zaměřenými na daný obor. Podobně jsou řešeny i třídy teoretické výuky, což nám umožní téměř nerušeně projít a žákům s jejich pedagogickým doprovodem prezentovat vybavení učeben jak technické tak technologické. Prohlídka končí návratem na učebnu a následným shrnutím prohlídky a získaných informací o oborech a škole. Opět je dána možnost položit dotazy k již proběhlé exkurzi. Po zodpovězení dotazů, je žákům nabídnuta možnost navštívit školu s rodiči během oficiálních dní otevřených dveří, nebo možnosti sjednání si osobní prohlídky. Žákům je opět nabídnut informační leták o škole a oborech vzdělání, které nabízí. Exkurze je ukončena poděkováním za návštěvu a rozloučením se s návštěvou.

3.1.2 Prezentace pomocí veletrhu vzdělávání a burzy škol

Prezentace na těchto akcích je každoročně prováděna za pomoci našich stávajících žáků. Tito dobrovolníci spolu s několika pedagogy si vždy v přiděleném prostoru postaví stánek, který obsahuje stojan s informačními letáčky o oborech a škole. Součástí stánku jsou i informační bannery, na kterých je adresa a název školy a nejzajímavější informace pro uchazeče. Dále je zde ukázka činností z vybraných oborů předváděná žáky daného oboru. Tato část se bohužel občas řeší pouze statickou ukázkou výrobků z důvodu malého prostoru a též bezpečnosti. Na stánku bývá též televizor, na kterém je puštěna prezentace o škole a oborech včetně ukázek činností žáku při jejich výuce. Návštěva uchazeče o vzdělání zde probíhá zpravidla jeho přistoupením k stánku. Následně od pedagogů nebo žáků dostane zájemce základní informaci o nabízených oborech, sídle školy a je pozván na návštěvu školy. Každému návštěvníku je nabídnut i letáček se základními informacemi o škole a studiu. V případě konkrétního zájmu jsou mu zodpovězeny dotazy Vzhledem

k velkému množství návštěvníků a krátké době jejich zastavení u jednotlivých stánků škol, jde o to, pozvat žáky s rodiči na návštěvu do prostor učiliště, kde se jim již budou věnovat odborníci z daného oboru.

▪ **Obsah informačního letáku:**

- název školy;
- kontaktní adresa školy;
- internetové stránky;
- nabídka oborů studia;
- délka studia jednotlivých oborů;
- organizace studia jednotlivých oborů;
- forma výuky;
- benefity pro žáky;
- nákladnost studia daných oborů;
- termíny dnů otevřených dveří;

3.1.3 Presentace pomocí sociálních sítí a na výstavních plochách

V dnešní době je důležité dokázat s žáky a jejich rodiči komunikovat pomocí veřejných sítí. Tato komunikace nám umožní podat žákům kompletní informace o nabídce studia kdekoliv. Základem jsou dnes vlastní webové stránky, kde si žáci a rodiče mohou najít informace o škole a studiu na ní. Dalšími komunikačními kanály jsou školní e-mail, facebookový profil, twitterový profil nebo jiné sociální sítě, kde škola může prezentovat výsledky a výtvary svých žáků a zároveň reagovat na dotazy a komentáře svých současných žáků, budoucích žáků a jejich zákonných zástupců. Výhodami těchto sítí je možnost sdílet obrázky a videa, která ukazují charakteristické činnosti pro daný obor. Mohou nám ukázat i dovednosti žáků získané během studia. Škole mohou také pomoci různé blogy jejich žáků, kteří komentují dění ve škole nebo práci na projektech školy, ve kterých jsou tito žáci aktivní.

Presentace škol na výstavních plochách v rámci různých tematických výstav, například stavební veletrhy, zahradnictví, autosalony, strojírenské veletrhy aj., jsou dnes málo časté. Je to dáno dílem malým zájmem vystavovatelů a dílem nedostatkem peněz, které by škola potřebovala k zajištění smysluplné expozice. Dle mého názoru, je právě tohle cesta, která

by žákům umožnila prezentovat se před veřejností a firmami svými dovednostmi a tak zvýšit mezi veřejností povědomí o učebních oborech. V současné době, kdy je neustále skloňován termín duální vzdělávání, to přímo vybízí ke společné prezentaci firmy i se školou a jejími žáky vykonávajícími v jejích prostorách odbornou praxi.

3.1.4 Prezentace pomocí návštěvy školy v den otevřených dveří

Den otevřených dveří bývá realizován většinou dvě soboty dopoledne a jeden nebo dva pracovní dny od 12 hodin do odpoledních hodin. Dnů otevřených dveří se pravidelně účastní desítky žáků, kteří spolu se svými učiteli zájemcům o studium vysvětlují specifika svých oborů vzdělání a kompetence, které během studia získají. To je doplněno i praktickou ukázkou činností prováděných žáky během výuky.

Během tohoto způsobu prezentace oborů jde asi nejlépe poznat, co žáky baví a jakým směrem by se chtěli ubírat. Postup organizace dne otevřených dveří je následující. Učitelé si spolu s žáky učiliště, kteří se dne otevřených dveří zúčastní, připraví program činností, které budou žáci vykonávat. Jedná-li se o akci, která se koná mimo dny výuky, je nutno si vše připravit již dopředu. Činnosti, které si žáci připravují, by měly být charakteristické pro daný obor vzdělání. Je to z důvodu správného a uceleného pohledu na obor ze strany návštěvníků. Na pracovištích odborného výcviku jednotlivých oborů jsou připraveny letáčky k danému oboru. Případně je na promítací ploše nebo velkoformátové televizi puštěna prezentace daného oboru nebo video ukázky z výuky v dílně či na odborné praxi ve spolupracující firmě. V učebnách teorie jsou podobně připraveni učitelé teoretické výuky, kteří zde prezentují učebny odborných předmětů. Vedení školy během dne ve stanovené časy pořádá besedy s návštěvníky, kde jim jsou zodpovězeny veškeré otázky týkající se studia a přijímacího řízení, způsobu výuky nebo potřebného vybavení žáku, kteří budou přijati ke studiu, otázky týkající se ubytování studentů ze vzdálených lokalit a další dotazy směřující k budoucímu studiu. V případě spolupráce s firmou při výuce formou duálního vzdělávání je vhodné přizvat i zástupce této firmy. Ten by zde měl prezentovat, jaké činnosti žáci v jejich provozech vykonávají a jaké kompetence zde získávají. Zároveň je schopen informovat uchazeče o kvalitě přípravy žáků učebních oborů na škole před jejich nástupem na provozní praxi. Dále je zde skupina našich žáků, kteří jsou připraveni zavést návštěvníky do dílen nebo na besedu s vedením školy dle jejich

zájmu. Tito žáci následně předávají návštěvníky učitelům odborného výcviku daného oboru a ti již podávají kompletní informace o praktické výuce, co se v kterém ročníku učí, jak jsou žáci rozřazeni na pracovištích, kolik hodin v kterém ročníku probíhá výuka. Dále se mohou dozvědět od kolika hodin do kolika je vyučování, ve kterém ročníku jsou probírána daná témata, co získají za kompetence, jaké budou mít možnosti dalšího profesního rozvoje po skončení studia a jaké potřebují žáci pomůcky pro výuku odborného výcviku. Během celého dne se učitelé i žáci s laskavostí věnují všem návštěvníkům. Zodpovídají veškeré dotazy ohledně studia na středním odborném učilišti.

3.1.5 Prezentace pomocí projektů školy

V případě, že na škole probíhají nějaké zajímavé projekty, může je škola dobře využít při prezentaci svých oborů. V případě opravdu zajímavých projektů se navíc často stává, že prezentaci v široké veřejnosti obstarají média zdarma díky zajímavosti takového počínu. Na naší škole je realizováno několik takovýchto zajímavých projektů a do budoucna určitě nějaké ještě přibudou.

Prvním z nich je projekt RC modelu H2AC autíčka v měřítku 1:10, kde je pohon řešen vodíkovým článkem v kombinaci s elektromotorem. V rámci tohoto projektu je školám poskytnut základní set pro stavbu autíčka a žáci se poté pouští do práce a sami si vůz doladují. Tak, aby jim co nejlépe fungoval a samozřejmě splňoval veškeré regule tohoto projektu. Po úspěšné stavbě potom následuje závod na mistrovství republiky, kde se jede o účast na mistrovství světa. Postupuje jen vítěz a my jsme hrdí, že se našim žákům v letech 2016 a 2018 zvítězit podařilo. Pro české žáky je jistě dobře, že se neztratili ani ve světové konkurenci. Kdy v roce 2016 to bylo 2. místo ve Francii, ve městě Sant. Lo, a v roce 2018 3. místo v Německu, ve městě Chemnitz. Studenti se s pomocí Horizon Energy Boxu seznamují s obnovitelnými zdroji energie. Teoretické znalosti pak použijí při sestavení dálkově ovládaného závodního auta poháněného vodíkovými palivovými články. Pedagogové získávají speciálně vytvořené studijní plány pro použití v hodinách chemie i fyziky. Efekt programu H2AC je tedy dlouhodobý. „Vzdělávání ve vědních oborech se do budoucna neobejde bez praktické výuky postavené na řešení konkrétních problémů,“ je přesvědčen Timo Lukkarinen, generální ředitel Horizon Educational. Martin Slabihoudek, ředitel Škoda Auto Středního odborného učiliště strojírenského vítá především

neocenitelné zkušenosti, které studenti účastí v projektu získali a zužitkují je při studiu i v profesi. A jak dodává: „*I v tomto roce strávili naši žáci stovky hodin stavbou dvou nových soutěžních modelů, a tak pevně věřím, že se nám podaří navázat na loňský úspěch.*“¹³Kromě různých technických fór o této aktivitě informuje třeba i časopis ABC, což je jeden z časopisů určených pro mládež a má samozřejmě i svou webovou verzi www.iabc.cz.

Dalším významným projektem realizovaným žáky naší školy, je projekt žákovského vozu Azubi car. Smyslem tohoto projektu je postavení vlastního vozu na základě některého, již vyráběného modelu, žáky naší školy. Žáci si vůz musí navrhnout, následně obhájit návrh a úpravy vozu představenstvu společnosti Škoda Auto a.s.. Tato společnost posléze poskytne zdrojový vůz a většinu potřebných dílů žákům školy. Ti si je poté upraví a sestaví z nich svůj sen- nový krásný vůz zajímavých tvarů a barev.

Průběh tohoto projektu je následující. Žáci se do týmu hlásí na základě svého zájmu a po schválení třídním učitelem a učitelem odborného výcviku se stávají členy týmu. V týmu jsou žáci napříč všemi obory, které se u nás na škole vyučují. Žáci jsou v týmu dobrovolně, nikdo je k účasti na projektu nenutí a kdykoliv mohou z týmu vystoupit, začínají pracovat počátkem září, kdy se schází na schůzkách týmu a snaží se vymyslet, jak by mělo jejich nové auto vypadat. Přibližně v půlce září nastává první významná akce týmu. To je oficiální zahájení ve formě Kick-off meetingu, což je setkání žáků s partnery projektu. Zde mohou žáci diskutovat se zástupci z výroby, designu, propagace, motorsportu a jiných oddělení Škoda Auto nad svými nápady a vizemi. Následně žáci dotváří své představy pomocí různých skic a během září a října se dopracují k jednomu modelu, který se vykryštalizuje zhruba ze sta návrhů. V tomto bodě přichází další důležitý moment pro žáky, a to je první audit projektu konaný představenstvem firmy Škoda Auto. Žáci zde musí prezentovat svoje postoje a návrhy, celkový dosavadní postup na projektu a obhájit si dostatečně silnými argumenty svůj finální návrh nového vozu. V případě úspěšného schválení tým pokračuje v realizaci vozu. Tým se rozdělí do několika skupinek, které vždy

¹³Středoškolský závod RC modelů s vodíkovým pohonem se pojede v areálu technických univerzit | Hybrid.cz. Hybrid.cz | Elektromobily, elektrokola, elektroskútry, auta na plyn CNG, LPG, testy [online]. Dostupné z: <http://www.hybrid.cz/stredoskolsky-zavod-rc-modelu-s-vodikovym-pohonem-se-pojede-v-arealu-technicky-ch-univerzit>

zodpovídají za určitou část stavby vozu. Jsou zde třeba skupiny karoserie a její úpravy, skupina lakování, skupina interiéru vozu, skupina elektro, prezentace vozu a skupina podvozku a kompletace vozu. V tento okamžik také začínají práce všech skupinek na jejich úkolech. Hlavní tíha v tuto dobu leží na skupině karoserie, která má čas zhruba do začátku března na přípravu karoserie. Zde je nutné spolupracovat i s ostatními, aby nedošlo k úpravě, která následně znemožní zástavbu některého důležitého dílu. Zároveň s úpravou karoserie se řeší úprava podvozku a interiéru podle nových tvarů vozu. Nejinak je to i ve skupině elektro, která si připravuje na zdrojovém voze spousty zapojení pro nové spotřebiče. Zhruba kolem půlky března je pro žáky připraven další audit představenstva, kde žáci představují svůj pokrok a jednotlivá řešení. Důležitou součástí je i barevný návrh vozu. Po auditu se karoserie přesunuje do lakovny, kde je po doladění tvarů vozu pomocí tmelení provedena finální povrchová úprava nového vozu. Po dokonalém vysušení laku putuje karoserie na dílnu stavby vozu, kde žáci v předstihu vymontovali veškeré díly ze zdrojového vozu. Vůz je zde postupně dokončován, zhruba od poloviny dubna do poloviny května. Poté přichází na řadu poslední audit před dokončením vozu, který je následován prezentací žáků vozu médiím. Dalším bodem je dokončení a představení hotového auta a jeho jména představenstvu firmy. Následuje focení týmu a vozu ve specializovaném ateliéru. Následně je tým s vozem pozván na MMK v Brně, což je firemní konference, na které se řeší budoucí směřování firmy. Na této akci žáci poprvé prezentují vůz širšímu publiku. Žáci týmu následně vůz prezentují na akcích, jichž se účastní. Projekt má na škole dlouhou tradici a vozy už nám pěkně přibývají. Do dnešní doby již bylo postaveno pět vozů se jmény: Citijet, Funstar, Atero, Škoda Element a Sunroq. V současné době pracuje, již několik měsíců nový tým žáků na novém žakovském voze. Tyto projekty mají i publicitu na celostátní úrovni.

Škola se též zapojuje do mezinárodního projektu vzdělávání Erasmus. Tento projekt umožňuje žákům vycestovat na studijní pobyt do jiné země, kde se účastní výuky s tamními žáky. Díky firmě Škoda Auto a.s., jejíž je učiliště součástí, se podařilo navázat kontakty s jednotlivými značkami koncernu VW, což pomohlo posílit spolupráci v oblasti výměnných pobytů. *„Milníkem zahraničních aktivit bylo pro učiliště získání milionové dotace z prostředků evropského programu na podporu mobility Erasmus+, která umožnila financovat i dlouhodobé výměnné pobyty. V rámci tohoto programu byla uzavřena*

*partnerství s odbornými školami a závody Audi a VW Kassel*¹⁴. Dalšími lokalitami, které se v současnosti rovněž zapojily, jsou VW Poznaň, VW Bratislava, VW Braunschweig a VW Emden Audi Győr. Tyto pobyty jsou žáky velmi kladně hodnoceny. Získávají na nich spoustu nových zkušeností nejen v oboru studia, ale především si zkvalitní jazykové dovednosti a poznají jiné kultury.

3.1.6 Benefity poskytované žákům školy

Jinou možností jak žáky základních škol motivovat ke studiu na naší škole jsou benefity, poskytnuté buď jí samou, nebo jejím zřizovatelem. Další, kdo může poskytnout nějaké výhody, jsou firmy spolupracující se školou nebo jejím zřizovatelem. Díky těmto bonusům je možné výrazně snížit finanční zátěž rodiny na studium a na pomůcky při studiu náročných oborů.

Výhody poskytnuté žákům SOUs ŠKODA AUTO:

- *„záruka zaměstnání ve společnosti ŠKODA AUTO;*
- *možnost účastnit se zahraničních studijních pobytů a odborných stáží;*
- *praxe v provozech ŠKODA AUTO;*
- *měsíční odměny;*
- *žádné školné;*
- *finanční příspěvek na autoškolu;*
- *možnost zájmové činnosti zdarma - sportovní stadion, posilovna, sauna, tělocvična, multifunkční hřiště, loděnice;*¹⁵

Výhody poskytnuté Škoda Auto a.s. a partnery:

- příspěvek na stravování;
- příspěvek na jazykové a poznávací zahraniční zájezdy a exkurze;

¹⁴ Proč právě k nám? - ŠKODA . ŠKODA AUTO a.s., Střední odborné učiliště strojírenské, odštěpný závod - ŠKODA [online]. Copyright © ŠKODA AUTO a.s. 2018 [cit. 20.10.2018]. Dostupné z: <http://www.sou-skoda.cz/uchazeci>

¹⁵ Benefity pro žáky - ŠKODA . ŠKODA AUTO a.s., Střední odborné učiliště strojírenské, odštěpný závod - ŠKODA [online]. Copyright © ŠKODA AUTO a.s. 2018 [cit. 20.10.2018]. Dostupné z: <http://www.sou-skoda.cz/zaci-a-rodice/benefity/>

- každou poslední neděli v měsíci si žáci mohou zdarma prohlédnout v doprovodu jedné dospělé osoby firemní muzeum;
- nákup náhradních dílů a příslušenství za stejně zvýhodněné ceny jako zaměstnanci firmy;
- prodej reklamních předmětů za zvýhodněnou cenu (autíčka oblečení a jiné drobné reklamní předměty);
- žákům jsou hrazeny sešity učebnice pracovní oděv a ochranné pomůcky;
- hrazena je i většina nákladů na sportovně turistický a lyžařský kurz, včetně dopravy;
- žák může již v druhém roce denního studia, využít zvýhodněného nákupu nového vozu pro sebe nebo přímého rodinného příslušníka;
- společnost Uniqa nabízí cestovní připojištění pro cesty do zahraničí;
- žáci si mohou objednat softwar a hardwar od smluvních partnerů za zvýhodněné ceny;
- žáci již od druhých ročníků mohou, též využít operativní leasing nových vozů za stejných podmínek jako zaměstnanci;
- firmy T mobil a O2 nabízí výhodný měsíční paušál pro naše žáky na využití mobilních služeb;
- žáci třetích a vyšších ročníků mohou využít nákupu zbytkového materiálu, neshodných dílů a nepotřebných zásob;
- žáci, kteří úspěšně složí závěrečnou zkoušku a získají zaměstnání ve firmě Škoda Auto, mohou požádat o bezúčelový úvěr od společnosti Volkswagen Financial Services s.r.o.;

3.2 Způsob výuky a prostory její realizace

Pro lepší představu jak probíhají jednotlivé způsoby prezentace, zde krátce popisují způsob, jakým je prováděna výuka, podobně jako prostory, v kterých je realizována.

3.2.1 Teoretická výuka

Učitelé vyučující na naší škole se drží moderních trendů výuky. Výuka všeobecných předmětů probíhá nejčastěji ve třídách po třiceti žácích. Výuka odborných předmětů probíhá v učebnách, které jsou na tento předmět speciálně uzpůsobeny dodatečným

vybavením a prostorem. V některých předmětech je využíváno i učeben vybavených pro práce na počítačích. Tyto učebny jsou menší a třídy jsou na tento předmět děleny na části. Tím je zároveň zajištěn lepší přístup k žákovi. Takovýmto způsobem učiteli zbývá na žáka více času a může lépe koordinovat a vést smysluplnou výuku daného předmětu. Při výuce cizích jazyků jsou žáci opět rozděleni do menších skupin podle jazyka, který se učí. Dále je výuka prováděna v učebnách, které umožňují variabilní uspořádání učebních lavic, kdy je nejčastěji využíván systém poskládání do půlkruhu nebo do tvaru písmene U.

Teoretická výuka probíhá v nově zrekonstruovaných prostorách. Třídy jsou vybaveny interaktivními tabulemi, ergonomickými lavicemi a židlemi pro kvalitní sezení žáků. Tímto způsobem je umožněno zvýšení koncentrace při výuce. Všechny třídy jsou samozřejmě připojeny na školní datovou síť. Prostory teoretické výuky jsou též vybaveny i mimo výukovými prostory, které byly částečně zařízeny podle požadavků našich žáků. Tyto prostory jsou žáky využívány během přestávek mezi výukou, k samostudiu nebo k vykonávání vlastních aktivit, relaxaci a odpočinku po náročné výuce.

3.2.2 Praktické vyučování

Praktické vyučování je realizováno v prostorách školy, kde jsou dílenské prostory vybavené pro kvalitní výuku podle posledních trendů v oborech, jejichž výuka probíhá na škole. Žáci jsou rozděleni nejčastěji do skupin po deseti žácích. U některých oborů se to ale může lišit, podle počtu přijatých žáků na daný obor. Učitelé odborného výcviku jsou specialisté v oboru a mají potřebné vzdělání. Jednotlivé dílny jsou vybaveny podle oboru, jehož výuka v ní probíhá. V rámci učiliště jsou využívána pro výuku odborného výcviku tři celá podlaží a část čtvrtého. V přízemí máme několik dílen pro autoobory. Tyto dílny jsou uzpůsobeny pro vjíždění a vyjíždění vozidel a následnou manipulaci s nimi. Součástí tohoto poschodí je i svářecí škola, ve které probíhají svářecí kurzy našich žáků. V prvním patře nalezneme úsek strojního obrábění, kde jsou osazeny obráběcí stroje, ze kterých je dnes již většina zařízení využívajících technologie CNC. Součástí těchto dílen je i pracoviště 3D tisků. A v neposlední řadě též několik učeben určených pro tvorbu programů obrábění a jejich simulaci před vlastním použitím v obráběcím stroji. Druhé patro slouží především k výuce oborů, které využívají zámečnická pracoviště. Tato pracoviště jsou vybavena pracovními stoly se svěráky. Na pracovištích jsou dále umístěné i konvenční

obráběcí stroje a přístroje pro přesné měření. Část třetího patra zabírají učebny pro elektro obory. Pracoviště jsou zde opět vybavena s přihlédnutím k danému oboru vzdělání a požadavkům na školní vzdělávací program tohoto oboru.

Významná část odborného výcviku učebních oborů je též realizována na provozních pracovištích, která jsou umístěna v provozech firmy Škoda Auto. Zde je realizován duální systém výuky. Tento systém výuky velmi dobře funguje v sousedních zemích, jako je Německo a Rakousko. Systém využívá možností firem, ve kterých je prováděn provozní výcvik žáků učebních oborů. Tím je umožněno, aby příprava žáků na povolání probíhala v souladu s postupným vývojem v daném oboru studia. Žáci jsou navíc velmi dobře zapracováni na pozicích, které pro ně budou vhodné po ukončení studia. Tímto způsobem se připravují na nejnovějších zařízeních a vybavení pro svůj obor vzdělání, a tím odpadá jistá prodleva ve vybavení v případě škol vedoucích výuku pouze ve vlastních prostorách. Absolvent s těmito zkušenostmi z praxe má daleko lepší možnosti při vstupu na trh práce. Výhodou pro budoucí zaměstnavatele je možnost žáky si sami vychovat a již během studia poznat kvality následných uchazečů o zaměstnání, případně si vychovat pracovníka podle svých požadavků. Pro školy tento systém znamená především zvýšení atraktivity vzdělání pro budoucí uchazeče. Velmi důležité je i zlepšení spolupráce mezi školami a firmami vyplývající z nutnosti kontrolovat činnost žáků na jejich provozech. Přínosem pro veřejnost je snížení nezaměstnanosti a z toho plynoucích nežádoucích vlivů, dále snížení nákladů na studium díky rozdělení nákladů na vzdělání mezi zaměstnavatele a státní instituce. Celkově tento systém vzdělání má velmi úspěšné výstupy ve všech zemích, kde je realizován, bohužel, díky demografickému vývoji ve většině zemí dochází ke zvyšování počtu absolventů studia v čistě akademickém vzdělání. „*S ohledem na konstantní proces technologických proměn, a inovací ve výrobě bývá duální systém odborného vzdělávání považován, za ideální nástroj přizpůsobení vzdělávacího obsahu nejaktuálnější poptávce a stavu na trhu práce právě s ohledem na fakt, že obsah praktického vzdělávání je vytvářen podniky samotnými*“¹⁶ Žáci zde pracují v přímém výrobním procesu po boku ostatních zaměstnanců, nebo se účastní podpůrných činností pro výrobu, kde se jedná především o údržbu a seřizování výrobních zařízení. Na pracovištích na žáky odborně působí

¹⁶ Úvodní stránka | Vláda ČR [online]. Copyright © [cit. 20.10.2018]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/vydavatelstvi/vydane-publikace/Dualni-system-vzdelavani.pdf>

zaměstnanci firmy, kteří zde zároveň působí jako instruktoři odborného výcviku. Zaměstnanec za svoji činnost instruktora dostává motivační příplatek, ale musí absolvovat speciální školení, po jehož absolvování je následně schopen tuto pozici vykonávat. Učitelé odborného výcviku provádí v tomto případě odborný dohled nad tím, jaké činnosti žáci provádí, jak dodržují pracovní dobu a následně společně s instruktory hodnotí žáka za jeho výsledky během praktické výuky. Pracoviště ve firmě jsou vytipována tak, aby žáci po jejich absolvování získali dostatečné kompetence pro naplnění školního vzdělávacího plánu. Další výhodou tohoto způsobu výuky je značná znalost pracovního prostředí firmy, kam bude žákům po získání výučního listu nabídnuta pracovní pozice.

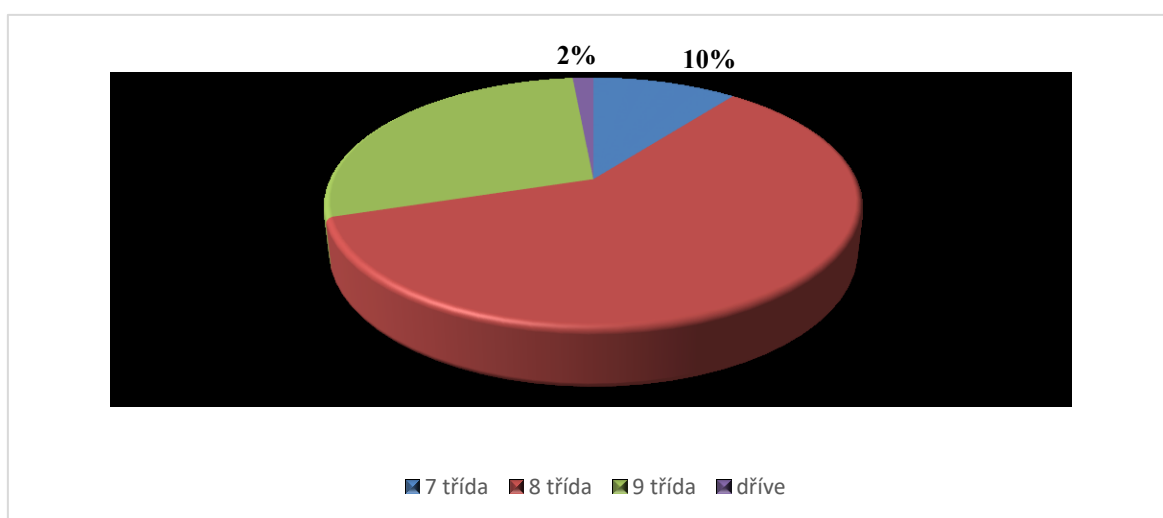
3.3 Získání zpětné vazby

Dotazník byl zpracován se souhlasem vedení Škoda Akademie. Výsledky analýzy dotazníku budou využity pro účely budoucího náboru žáků na učiliště. Pro zajištění objektivit dotazníku bylo šetření prováděno v oborech Mechanik opravář motorových vozidel a Autoelektrikář. Dále bylo šetření prováděno ve všech ročnících těchto oborů. Dotazník se skládal z několika uzavřených otázek. Dotazníkové akce se účastnilo 67 žáků naší školy.

Před zadáním dotazníku byly důkladně vysvětleny všechny otázky, aby nedocházelo k špatným odpovědím z důvodu nepochopení otázky. Dotazník byl rozdán žákům až po oznámení důvodu dotazníku a jeho využití. Dál byla žákům přislíbena úplná anonymita při uvádění odpovědí.

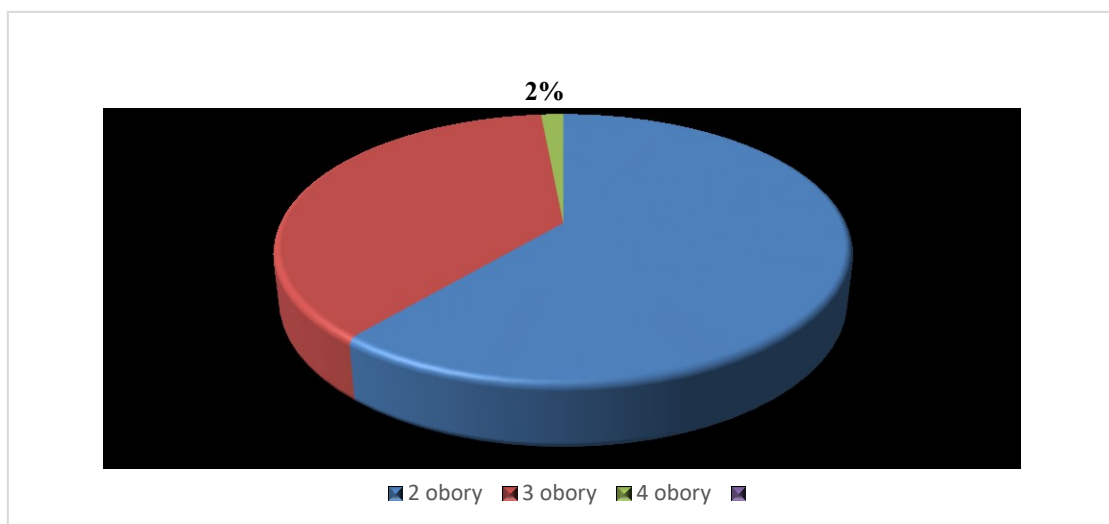
Jednotlivé otázky a jejich grafické znázornění jsou vypracované z celkového počtu žáků, kteří dotazník vyplnili. V některých bodech nastane zajímavá změna rozložení hodnot v případě, že žáky rozdělíme podle tříd, respektive podle oborů vzdělání.

První informací, která mě zajímala, bylo, v které době se žáci začínají zajímat o další své vzdělání. Na tuto otázku byly připraveny čtyři odpovědi. Tato otázka byla zaměřena na to, ve které třídě základní školy se žáci začali zajímat o své budoucí studium. Cílem je zjištění reakce žáků na požadavky přijímacího řízení na učební obory, kdy je toto řízení většinou řešeno podle prospěchu žáků. Tento prospěch je tradičně přepočítán podle koeficientu a žáci obdrží body. Podle bodů se vytvoří pořadí a žáci jsou přijati nebo jsou jejich požadavky na daný obor nebo školu neuspokojené, a musí případně do druhého kola přijímacího řízení. Prospěch bývá brán většinou z vysvědčení v osmé třídě v pololetí, na konci školního roku a v pololetí deváté třídy. Cílem tohoto bodu je zjistit, ve které třídě žáky oslovit, aby si uvědomili potřebu zvýšit své nasazení pro získání nejvyšší šance pro svůj budoucí rozvoj. Po sečtení všech odpovědí a jejich vyhodnocení lze z grafu dobře vyčíst, ve kterých ročnících základních škol se žáci zajímají o své budoucí studium. Většina žáků řeší volbu budoucího oboru studia v osmé třídě. Konkrétně se jedná o 40 žáků, což je 60 %. Na druhém místě se v průzkumu umístila skupinka žáků, kteří se o studium zajímali až v deváté třídě, což je zhruba poloviční množství než v předešlé skupině. Jedná se 19 žáků, kteří tvoří 19,28%. Tito žáci se o studium zajímají celkem pozdě vzhledem k systému přijímacího řízení. Naopak, v menšině je skupina žáků, kteří jsou svědomití a o své budoucí studium se zajímají včas. Konkrétně se jedná o 7 žáků zajímajících se o svoji budoucnost již v sedmé třídě a 1 žák se zajímal ještě dříve. Dohromady je to jen 12%.

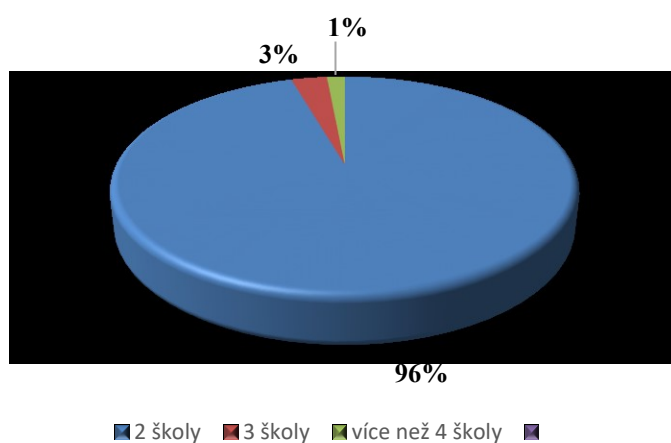
Graf 1 Kdy jsem se začal zajímat o své další vzdělání?

Další, co mě zajímalo, bylo množství oborů, které byly na počátku rozhodování, kterým směrem se vydají. Tím zjistíme, jestli jsou žáci rozhodnuti od počátku pro studium jimi vybraného oboru. Také jsem zde očekával, že někteří žáci napíší vysoký počet oborů vzhledem k jisté nerozhodnosti pro to, co je zajímavá. Zde je graf rozdělen jen na tři části, protože žádný z respondentů neuvažoval o více než čtyřech oborech. Největší skupina žáků odpověděla, že volila mezi dvěma obory a to bylo 41 tedy 61%. Další skupina volila mezi třemi obory, což je i maximální počet přihlášek v prvním kole přijímacího řízení. Počet žáků v této skupině byl 25, což je 37%. Pouze jediný žák se rozhodoval mezi čtyřmi obory. Tento graf nám opět ukazuje dominanci jedné skupiny žáků, která volila mezi dvěma obory. Výzkum zde ukazuje skutečnost, kdy žáci mohou většinou podat přihlášky na všechny obory o které se zajímají.

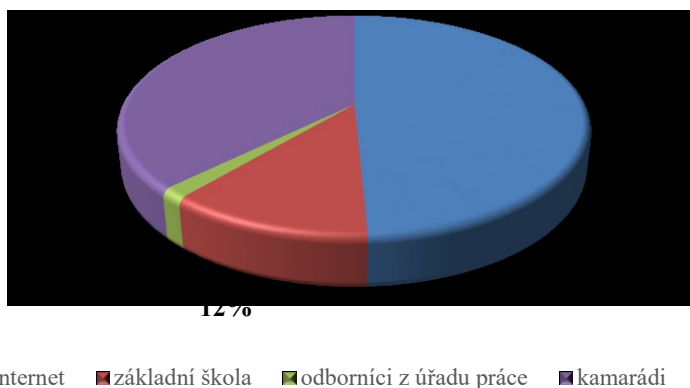
Graf 2 Mezi kolika obory jsem se rozhodoval?

Dále mě zajímalo, jestli žáci volí mezi více školami. Tento bod je jedním z důležitých pro školu, abychom zjistili, zda žáci mají zájem studovat na této škole. Případně jestli dávají přednost studiu konkrétního oboru, před studiem na konkrétní škole. Zde opět graf obsahuje pouze tři části. Většina žáků zde uvedla, že se rozhodovala pouze mezi dvěma školami. Bylo to celkem 64 žáků tedy 96%. Zbývající žáci volili mezi třemi školami, což byli dva a jeden dokonce mezi více než čtyřmi. Odpovědi na otázku nám jasně ukazují, že žáci byli rozhodnuti na kterou školu jít a který obor se chtějí učit.

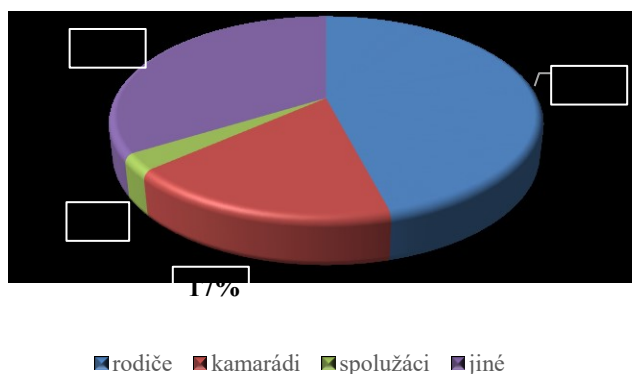
Graf 3 Mezi kolika školami nabízejícími můj obor jsem se rozhodoval?

Tato otázka má za úkol zjistit, jakým způsobem žáci zjišťují, jaký obor je pro ně vhodný a co chtějí v budoucnu dělat za povolání. Zde téměř polovina, tedy přesně 49% žáků, odpověděla, že hledá první informace o učebních oborech na internetu. Na druhém místě žáci hledají informace u svých kamarádů. Jeden žák získal informaci na úřadu práce. Zbývající žáci získali první informace na základní škole. Toto rozložení nám ukazuje ve kterých směrech je třeba na žáky působit. Rozhodně je důležité pracovat na stránkách školy, kde je třeba podávat aktuální informace o aktivitách, které se na škole konají.

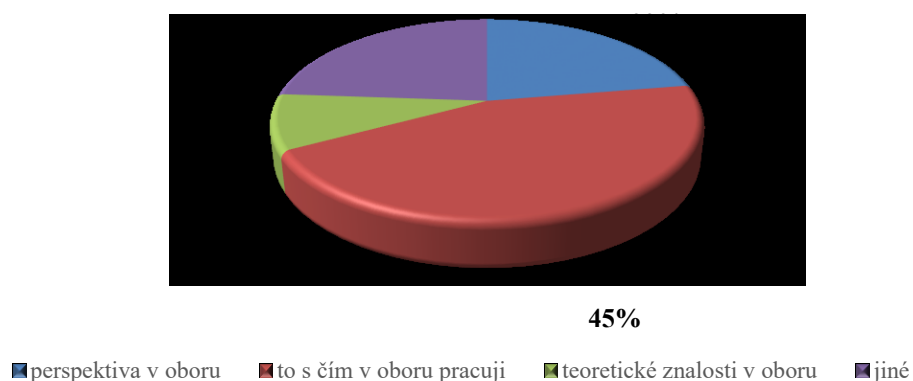
Graf 4 Kde jsem čerpal informace?

Tento dotaz je pro nás opět velmi důležitý, protože nám ukazuje, kdo žáky při výběru budoucího zaměření ovlivní. Graf nám ukazuje, na které skupiny obyvatel je vhodné působit pro získání povědomí o učebních oborech. Dále uvidíme, že největší část žáků ovlivnili při výběru budoucího vzdělání rodiče. V dotazníku odpovědělo 46% žáků tímto způsobem. Překvapivě 34% žáků je ovlivněno jinými faktory než rodiči, spolužáky a kamarády. Následují kamarádi s pouhými 17% a nejméně žáků ovlivnili spolužáci. Zde se ukazuje, jak je pro žáky důležitá volba budoucího směřování ve vzdělání. Pro žáky není důležité následovat své spolužáky, ale dávají přednost profesi, která je osloví. Stejně zajímavé je, kolik žáků ovlivňují rodiče. Tento fakt nám může ukázat, kolik žáků volí povolání podle přání rodičů nebo podle profese kterou rodiče vykonávají. Pro nás jako zástupce středních škol, je velmi důležité oslovit právě tuto skupinu. Na to se nejlépe hodí právě forma dne otevřených dveří, případně burza škol nebo veletrh vzdělání. Na těchto akcích se dá s rodiči dobře komunikovat o zaměření a celkovém směřování školy a možnostech výuky na ní.

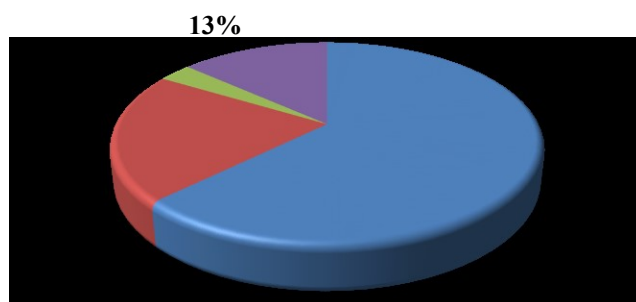
Graf 5 Kdo mě ovlivnil při výběru?

Tato otázka si kladla za cíl zjistit, co žáky na oborech nejvíce osloví. Zároveň v tomto bodu zjistíme, co žáci základních škol chtějí slyšet a vidět na prezentacích, respektive co je osloví při volbě školy a budoucího povolání. Očekával jsem, že na prvním místě se umístí perspektiva v oboru, nicméně ta skončila až na místě třetím s 22%. Na prvním místě je pro žáky to, s čím v oboru vzdělání pracují. Naopak nejméně žáků ovlivňují teoretické znalosti, které žáci získají během studia v oboru. Je to pouhých 9% žáků. Dalších 24% žáků uvedlo jiný důvod ovlivnění. Z grafu je dobře vidět zájem žáků o získání manuálních dovedností. Teoretické znalosti žáky tolik nezajímají. Důležité je i poměrně velké zastoupení perspektivy v oboru, což ukazuje úmysl žáků v oboru pracovat i po skončení studia. To je také dobrá zpráva pro udržení řemesel.

Graf 6 Co mě ovlivnilo?

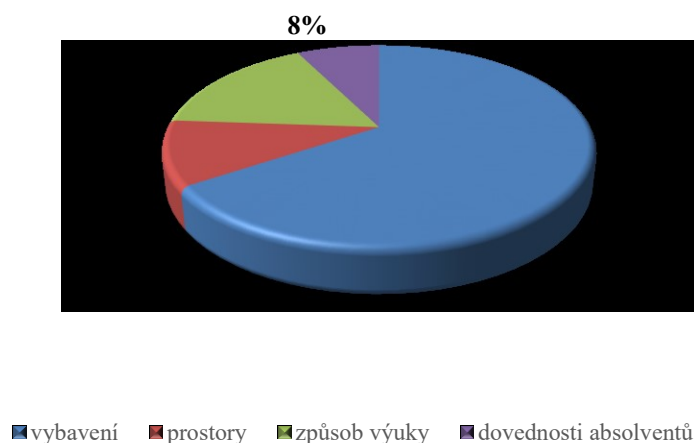
Tato otázka byla položena s úmyslem zjistit, která z aktivit školy má jaký dopad na rozhodování žáků o budoucnosti. Případně zjistit, jestli existuje nějaká jiná cesta pro oslovení žáků v jejich rozhodování o budoucnosti. V tomto bodě nejvíce žáků uvedlo, že je ovlivnila návštěva na dni otevřených dveří. Bylo to celkem 63% žáků. Na druhém místě byla exkurze na škole, která dostal 21% hlasů respondentů. Na třetím místě je odpověď jiné s 13% hlasů, a překvapivě nejméně pouze 3% žáků se rozhodovala podle prezentace školy na veletrhu nebo burze škol. Tento bod ukazuje, jak moc je důležité věnovat náležitou pozornost přípravě a realizaci této akce. Je to možná i spojeno s otázkou: Kdo mě ovlivnil při výběru? Kdy rodiče po zhlédnutí prostor a vybavení školy žákům doporučí podat si přihlášku na tuto školu. Tato skutečnost nám umožňuje pracovat na ovlivnění mínění jak žáků, tak rodičů na jedné akci školy.

■ den otevřených dveří na budoucí škole
 ■ exkurze na škole s základní školou
 ■ veletrh nebo burza škol
 ■ jiné

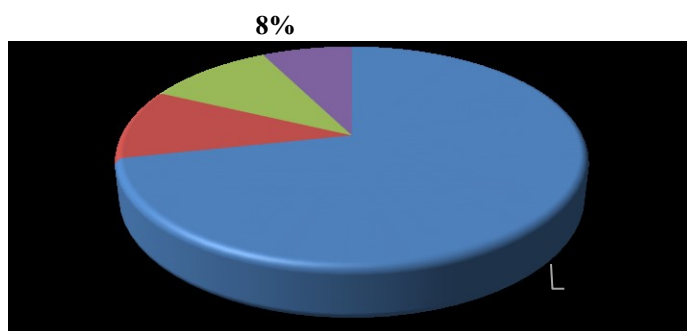
Graf 7 Jak jsem si školu Vybral?

Zde se dočkáme odpovědi, co žáky potažmo jejich rodiče na návštěvě školy nejvíce zaujalo. Tento bod navazuje na předešlý a v podstatě předpokládáme, že žáci školu navštívili na nějaké z jejich náborových akcí. Tento fakt se ostatně potvrdil u předchozích bodů, tudíž volba odpovědí nebyla nijak ovlivněna. Prvním bodem, který volilo nejvíce žáků jako to co je nejvíce zaujalo na své budoucí škole, bylo její vybavení. Pro vybavení bylo tedy celkem 44 žáků, což je celkem 66%. Následuje bod způsob výuky, který zaujal 16% žáků. Prostory výuky žáků zaujaly pouhých 10% našich žáků před začátkem studia. Nejméně žáky před jejich vstupem do našeho učiliště zaujaly dovednosti našich žáků získané během studia. Tento bod si můžeme vysvětlit několika způsoby. Buď jsou žáci na první pohled okouzleni nejvíce vybavením a způsobem vedení výuky, což je vzhledem k možnostem školy vzhledem k podpoře ze strany firmy velmi pravděpodobné. Nebo žáci prostě dovednosti, které během studia oboru získají, v době hledání vhodného oboru tolik nezajímají. Další možností je, že oněch 8% žáků jsou ti, kteří chtějí být opravdu odborníky v oboru a již při výběru školy se zajímají o to, na které škole jsou nejlepší podmínky pro jejich profesní rozvoj.

Graf 8 Co mě na budoucí škole nejvíce zaujalo?

Tato otázka byla zaměřena na to, jestli jsou žáci při studiu svého učebního oboru spokojeni a jestli jim prostředí ve škole a přístup pedagogických pracovníků vyhovuje. Tímto výzkumem bylo zjištěno, že převážná část našich současných žáků je na této škole spokojena. A jinou by nevolila, to je pro nás potěšující zpráva. Současně nás to ale zavazuje k udržení současného vývoje výuky a přístupu k žákům. Stejně jako k dobré komunikaci s jejich zákonnými zástupci. Zde nám tedy graf říká, že celkem 72% žáků volilo naši školu a obor, který si vybrali, jako správnou volbu, kterou by v případě nové možnosti volby volili znovu. Šodně 10% žáků uvedlo, že v případě nové volby by si vybrali buď stejnou školu nebo stejný obor. V případě volby školy a jiného oboru může jít o žáky, kteří se hlásili na dva různé obory a nakonec byli přijati na ten, který nebyl jejich vysněný. V případě volby stejného oboru, ale jiné školy, jde pravděpodobně o žáky, kteří jsou na naší škole zřejmě nespokojeni se způsobem výuky, ale obor jako takový se jim líbí. Zbývajících 8% žáků si dle vyjádření nevybralo ani správnou školu ani obor vzdělání. Je otázkou proč tito žáci uvedli tuto informaci, zda je to nespokojeností se studiem samotným nebo nejsou schopni zvládat učivo. A z toho důvodu jsou frustrováni a mají pocit špatné volby. Dalším faktorem může být nerozhodnost v době volby, v době podávání přihlášek. Podání přihlášky ne na obor který mu někdo poradil, nýbrž který ho oslovil.

■ školu a obor ■ školu jiný obor ■ jinou školu stejný obor ■ jinou školu a obor

Graf 9 Vybral bych si opět stejnou školu a obor?

3.4 Rozhovory s žáky

Na základě dotazníku a jeho vyhodnocení bylo provedeno několik rozhovorů s našimi žáky, kde jsem se snažil objasnit si některé body, které vyplynuly z dotazníku a které jsem považoval za důležité. Žákům byl oznámen důvod rozhovoru, proč jsou otázky pokládány, k čemu budou jejich odpovědi použity, a byla jim nabídnuta možnost rozhovor odmítnout. Žákům bylo rovněž přislíbeno, že veškeré informace, které oznámí, neovlivní jejich budoucnost na této škole. Všichni oslovení žáci s rozhovorem souhlasili a ochotně odpovídali na dotazy.

Body rozhovoru byly složeny ve stejném pořadí jako dotazník pro lepší orientaci ve výsledcích. Žáci nebyli seznámeni s variantami odpovědí z dotazníků z důvodu neovlivnění jejich vlastních myšlenek. Dalším důvodem je porovnání výstupů z dotazníku a výstupů z rozhovoru. Rozhovor byl proveden se žáky třetího ročníku oboru Mechanik opravář motorových vozidel. Navzájem se dlouho známe, čímž opadal problém s důvěrou žáků v mou osobu. Druhým důvodem, bylo zajištění jisté možnosti retrospektivy, tedy pohledu do minulosti a jistého bilancování, co jsem se rozhodl dříve a co mě baví dnes.

Žáků jsem se ptal, na to kolik jim bylo let a v které třídě byli, když začali přemýšlet o dalším studiu. Na tuto otázku žáci odpověděli několika různými typy odpovědí, které zde nyní uvedu.

„Rozhodl jsem se na začátku deváté třídy, kdy jsem se již musel rozhodnout, na jakou školu půjdu“.

„Už od malička jsem měl rád auta. Díky tomu jsem se o to začal zajímat více“.

„O auta jsem se začal zajímat zhruba od šesté třídy“.

„O další mé vzdělání jsem se začal zajímat tak během 8. Třídy“.

Porovnáním výsledků dotazníku a rozhovoru nám vyplynou dvě skutečnosti. Tou první je, že žáci o svém dalším vzdělání přemýšlí opravdu až téměř na poslední chvíli. To je na konci osmé a začátku deváté třídy základní školy. V této době je většina žáků ve věku 14 až 15 let. Tento výsledek je nicméně celkem očekávaným výstupem.

Na tento dotaz žáci opětovně odpověděli podle očekávání, které vyplynulo i z dotazníku. Zde jsou odpovědi, které uvedli.

„Bylo mi kolem 15 let“.

„Chodil jsem do deváté třídy základní školy a bylo mi 15 let“.

„Navštěvoval jsem sedmou třídu základní školy a bylo mi 13 let“.

„O dalším mém směřování jsem se rozhodoval ve věku 15 let“.

V rozhovoru se oproti dotazníkům pouze vyměnily první dvě věkové kategorie a to tím způsobem, že většina žáků uvedla jako věk, kdy se začali zajímat o směr svého budoucího studia, věk 15 let a jen několik nižší. Tento výsledek je ale pravděpodobně ovlivněn naprosto rozdílným počtem žáků, kteří se účastnili dotazníkového průzkumu a průzkumu pomocí rozhovoru.

Žáků jsem se ptal na množství oborů, mezi kterými volili. V tomto bodě žáci opětovně odpovídali tak jako žáci, kteří odpověď zaškrtnuli v dotazníku. Zde tedy většina žáků odpověděla, že volila mezi dvěma obory. Zde jsou odpovědi:

„Rozhodoval jsem se mezi dvěma obory automechanik a obráběč kovů“.

„Osobně jsem se rozhodoval mezi 3-4 obory“.

„Na začátku osmé třídy jsem se rozhodoval mezi třemi obory“.

„Rozhodoval jsem se mezi dvěma obory. Měl jsem rád vaření a auta, nakonec jsem si zvolil auta“.

Z odpovědí žáků vidíme, jaká je volba oborů v době nutnosti volby složitá. Žáci se zde rozhodují mezi obory, které spolu mají jen pramálo společného.

Následně jsem podobný dotaz vznesl i směrem ke školám. V této otázce se žáci opět téměř shodují se svými spolužáky. Část žáků volila pouze jednu školu a část se rozhodovala mezi dvěma školami. Obě tyto možnosti spadají do možnosti z dotazníku. Zde jsou odpovědi našich žáků.

„Rozhodoval jsem se pouze mezi jednou školou a to byla má současná škola“.

„Rozhodoval jsem se mezi dvěma školami, nakonec jsem si vybral současnou školu“.

„Šel jsem do první školy, protože jsem věděl, že to je ta, kterou chci“.

„Rozhodoval jsem se mezi dvěma školami, jednou u nás doma ve Strakonících a druhou v Mladé Boleslavi“.

Zde se ukazuje, jak jsou žáci ochotni za vzděláním i cestovat. Žáci, kteří se účastnili rozhovorů, mají náhodou bydliště vzdálené od školy minimálně 30 kilometrů. I přesto volili školu, která je vzdálená, ale považují zde studovat za přínosnější, než na škole, kterou mají poblíž. Většina z nich přitom musela obětovat domácí pohodlí a spokojit se pouze s ubytováním na některém z internátů, se kterými má škola dohodu o ubytování našich žáků.

Další informace, která mě zajímala, byla, kde čerpali informace o oborech. Na tuto otázku žáci odpověděli rozdílně oproti dotazníku. V dotazníku žáci uvedli, že čerpali informace z internetu a od kamarádů. Odpovědi žáků z rozhovoru jsou následující.

„Informace o mém budoucím povolání jsem čerpal v televizi a od známých. Dále jsem informace získal na základní škole a z internetu“.

„Ovlivnila mě přednáška ve škole a televize. V televizi jsem viděl, co moje škola vyrábí, a já se chtěl zapojit do výroby. Byl to můj sen se sem dostat“.

„Se základní školou jsem byl na exkurzi tady ve Škoda Auto a začalo se mi tu líbit, tak jsem sem šel“.

„Informace jsem čerpal v katalogu škol a burze škol“.

V tomto bodě je vidět jak moc je důležité, aby škola měla možnost opřít se o silného partnera, který ji podporuje. Díky podpoře firmy, pro kterou učiliště vychovává nové pracovníky. Viditelnost firmy v médiích následně velmi pomáhá při náboru. Žáci základních škol jsou ovlivněni schopnostmi firmy a volí svůj budoucí život ve škole, která s touto firmou spolupracuje. Dále se zde ukazuje, jak jsou důležité návštěvy zástupců učilišť na základních školách a exkurze žáků na učilištích. Tímto způsobem se žáci dozvědí, jaké školy jsou v regionu a jaké obory tyto školy nabízejí. Nemusí proto však téměř nic udělat, stačí, když přijdou jen do své školy jako obvykle. Objevuje se nám zde internet, kde se nachází spousta informací jak o školách, tak o oborech které lze studovat. Dále je zde katalog škol. Tato brožura je stále používána a jak je vidět, její přínos zde stále je.

Stejně tak mě zajímalo, kdo ovlivnil jejich finální volbu. Stejně jako v dotazníku i zde je většina žáků ovlivněna buď přímo rodiči, nebo někým z příbuzenstva. Odpovědi žáků na otázku jsou následující.

„Mě inspiroval můj strejda, který má vlastní servis. Chtěl jsem mít servis jako on a hrabat se v autech. Potom mě také ovlivnila máma, která mi pomohla při rozhodování mezi školami“.

„Od dětství jsem pomáhal strejdovi opravovat auta a udělal jsem si velmi kladný vztah k automobilům. Při rozhodování mi také velmi pomohl internet“.

„Při výběru mě ovlivnila rodina a kamarádi, kteří již studovali na škole, kterou jsem si vybral“.

„Rodiče mě podpořili, abych šel na tuto školu“.

V tomto bodě je jasně vidět že žáci často volí povolání podle toho, co mají ve své rodině nebo podle doporučení rodičů. To nám jasně ukazuje nutnost ovlivnit při náboru žáků právě i tuto skupinu populace. Dokázat rodičům a samozřejmě i jejich dětem, jak jsou učební obory perspektivní a pro jejich děti vhodnou variantou budoucího studia. Navíc, podle současné legislativy, žákům po složení závěrečných zkoušek v oborech nic nebrání v pokračování studia na vyšší úrovni. Mají navíc výhodu znalosti praktické stránky věci a již mají i vzdělání umožňující v případě nezdaru normální zapojení se do pracovního procesu jako kvalifikovaná pracovní síla.

Poté, co jsem věděl, kdo je ovlivnil, zajímalo mě, i co je ovlivnilo. V tomto bodě se žáci úplně rozcházejí s výsledky dotazníku, ale je to dáno tím, že body v něm byly koncipovány určitým způsobem, který žáci v rozhovoru neznali. Proto jejich odpovědi směřovali jiným směrem, ale i to je zajímavé a poučné. Zde jsou jejich odpovědi.

„Zajímala mě práce s auty a nějak mě to k tomu táhlo“.

„Vždy mě bavilo něco opravovat a rozhodl jsem se, že budu opravovat auta“.

„Při výběru školy mě ovlivnila výše finančních odměn žáků za studijní úspěchy“.

„Pocit, že jsem manuálně zručný. Manuální činnost mi jde lépe než teoretická výuka. Potom jsem měl také zájem o automobily“.

Je velmi dobré, že většina našich automechaniků je na naší škole, protože je práce na autech baví a chtějí se naučit, jak se auta dnes opravují. Je zde ale vidět, jak někteří žáci myslí i na své peněženky nebo možná peněženky svých rodičů a studiem na naší škole jim ušetří nemalé peníze. To, že žáci mají možnost pracovat na nových vozech a s nejnovějším vybavením, je z velké části opět umožněno přístupem Škoda Auto, která pro výuku poskytuje pomůcky pro cvičné práce.

Dalším bodem rozhovoru bylo zjištění, jakým způsobem si školu vybírali. Na tuto otázku žáci opět díky neznalosti bodů z dotazníku odpovídali rozdílně. V dotazníku si nejvíce žáků zvolilo školu podle návštěvy na dni otevřených dveří. Z výsledku rozhovoru to spíš vypadá, na perspektivu při výuce a budoucí možnosti při hledání zaměstnání. Takto žáci odpovídali:

„Přihlásil jsem se sem kvůli vizi budoucnosti, že bych si tu mohl vybudovat slušnou kariéru“.

„Vybral jsem si tuto školu, jelikož je to prestižní a velmi dobrá škola, kde mám zajištěnou práci po ukončení studia ve firmě“.

„Vybral jsem si podle prestiže a podle toho, že je to top značka v České republice“.

„Myslel jsem, že na této škole bude hodně moderních technologií a hodně se tak naučím“.

V této otázce se žáci vyjádřili k tomu, jak školu vnímali z pohledu zvenčí. Co je v rozhodování nejvíce oslovilo při volbě školy. Jakou perspektivu vidí po ukončení studia na této škole. Žáci se také zajímají o možnosti školy v jejím vybavení pro výuku praktických předmětů a odborného výcviku.

Pro motivaci je důležité i to co je na škole nejvíce zaujalo. V dotazníku, žáky nejvíce zaujalo vybavení školy. Žáky účastníci se rozhovoru zaujaly trochu jiné věci. Nicméně, i ty jsou velmi důležité pro bezproblémový chod učiliště a průběh výuky. Dejme slovo našim žákům:

„Nejvíce mě zaujala modernizace školy a možnost žáků zapojit se do spousty projektů“.

„Zaujala mě práce a studium na této škole, dále dobrý kolektiv žáků a poznávání nových věcí“.

„Nejvíce mě zaujala parta dobrých lidí ve třídě“.

„Zaujala mě tu ohromná moderní budova, a areál učiliště a firmy Škoda Auto“.

Většina žáků, kteří se účastnili rozhovoru, byla zaujata dobrým kolektivem žáků na učilišti. Tato otázka byla některými pochopena jako zpětný pohled na jejich dobu studia na škole. Tím nám odpověděli i na nepoloženou otázku. Jak se na škole cítí během studia? Areál a budova školy samotná je také jedním z bodů, které jsou pro nás důležité. Pro žáky to značí velikost a možnosti školy. Zájem žáků o projekty je důležitý i z pohledu nás pedagogů, kteří jsou u těchto aktivit žákům oporou, a my máme radost z nových zájemců o nadcházející ročníky těchto jednotlivých projektů. Pozitivní je i postupný nárůst zájemců o účast na projektech.

Nakonec jsem se zeptal, jestli by volili znovu stejně jako poprvé. V tomto bodě dotazníkové šetření ukázalo většinový podíl odpovědí, které byly kladné. Rozhovor s žáky dopadl podobně, s tím rozdílem, že v případě žáka, který uvedl negativní odpověď, jsme si osvětlili i proč tomu tak je. Zde jsou odpovědi na tuto otázku:

„Na tuto školu i obor bych se přihlásil znovu“.

„Já osobně bych asi na tuto školu šel znovu“.

„Na tuto školu bych už nešel. Zjistil jsem za tu dobu, že by mě bavilo trochu něco jiného“.

„Konkrétně mě zajímá podnikání. Myslím si, že bych na tuto školu šel znovu“.

Toto hodnocení je velmi pozitivní stejně jako v dotazníků. Žák, který zjistil touhu po jiném povolání, než nyní studuje, má v zásadě dvě možnosti. Dokončit studium a následně si vybrat školu, kde je možné studovat nějakou formu nastavbového studia zaměřeného na podnikání. Druhou možností je ukončit studium a jít studovat na jinou školu obor zaměřený na podnikání již od prvního ročníku. Tuto variantu osobně moc nedoporučuji, žák má dostatek znalostí, aby bez problémů zvládl vykonat závěrečné zkoušky, a ukončení studia půl roku před vyučením není příliš moudré. Navíc, v případě nějakého dalšího přehodnocení bude již majitelem výučního listu. Tím v současné době bude schopen vykonávat kvalifikovanou pracovní činnost a jeho platové zařazení bude tomuto pravděpodobně i odpovídat.

3.5 Rozhovor s kolegou pedagogem

Pro zjištění názoru na nábor nových žáků jsem se dotázal staršího a zkušenějšího kolegy na jeho názor na otázky, které mě zajímaly.

Nejprve jsem se kolegy zeptal, jak vnímá nábor žáků: Ten je stále složitější. Naše škola sice podle přihlášek má ve většině oborů převis požadavků, nicméně je to dáno velikostí školy a její známostí. Ostatní školy zápolí o každého nového žáky daleko hůře než my. Jako největší problém současného náboru vidím celkové počty žáků a škol. Počet škol v regionu a jejich kapacita značně převyšuje počet žáků, který každoročně opouští brány základních škol. Naše škola navíc na základě požadavků firmy každoročně zvyšuje počty přijímaných žáků.

Poté jsem se zeptal na jeho pohled na budoucnost škol v regionu: V zásadě vidí dvě možnosti, jak bude vývoj postupovat. Vzhledem k době, ve které se nacházíme a kdy se mění pohled na spousty oborů a díky nastupujícímu průmyslu 4.0. si můžeme představit masivní zavádění robotizace výroby. Firmy, které produkují výrobky, které si pak všichni kupujeme, mají vždy v zásadě dvě možnosti jak výrobu provést. Tradičním způsobem tedy lidé něco sestaví, či vyrobí. Nebo novým způsobem, člověk vyrobí ve spolupráci s robotem nebo jen dohlíží na jeho činnost. V tomto případě jasně rozhodne ekonomická výhodnost jedné z variant. Z toho vyplývá budoucí velká změna ve složení oborů, které jsou dnes nabízeny. Zastává tedy názor, že do budoucna bude požadavek na obory, které budou využívat technologií ke spolupráci při výkonu povolání. To znamená, že výuka bude směřovat ke spolupráci lidí a robotů. Druhý směr výuky bude směřovat k výchově odborníků, kteří budou vykonávat řemesla, která budou nutná pro udržení standardů života na současné úrovni.

Co se týče budoucnosti škol jako takových, je celkem nejistá. Je možné, že některé školy v regionu budou muset ukončit svoji činnost z důvodu malého zájmu žáků o studium, respektive z nedostatku žáků jako takových. Český národ podle statistik vymírá a přes občasné navýšení počtu žáků je žáků nastupujících do středních škol méně a méně.

Ptal jsem se i na jeho názor v otázce ovlivňování žáků v jejich výběru: Odpověď zněla, že určitě to dnes bude nějaká forma informací získaná na internetu. Dalším způsobem bude to, co obor obsahuje, co se v něm naučí, jaká je v oboru možnost setkávat se a používat

nová zařízení a nové technologie. U některých žáků to může být i jakási perspektiva v oboru, který chtějí studovat. Velký význam může mít i to, co žáci vidí doma a v okolí případně nevidí. Někteří si obor vyberou z důvodu, kdy jim něco nejde, nevědí jak na to, a tak se rozhodnou naučit se to. Když to řeknu popořadě, tak samozřejmě žáky ovlivní učitelé na základní škole. Potom zde je rodina, kdy opět může a podle informací od žáků, které mám z rozhovorů s nimi, to tak je dost často. Další, kdo může žáky ovlivnit, je jakýsi idol, který je vzorem pro žáky. Tímto idolem běžně bývá někdo z rodiny, kdy žák chce umět vařit jako teta nebo opravovat auta jako strýc. Mediálně známí lidé většinou nehlásají, jakému oboru jsou vyučeni, i když spousta sportovců nějaký obor absolvovala.

Ptal jsem se také na jeho názor na způsob výběru školy a oboru studia: Říká, že školu žáci volí podle toho, jak je atraktivní vybavení tříd a učeben školy. Dalším, co žáky zajímá, je prestiž školy a návaznost na budoucí uplatnění na trhu práce. V případě, že žáci z této střední školy bez problémů obsazují pracovní místa, je škola vnímána jako úspěšná a prestižní. Podobné to je i s dalším studiem žáků, kteří jsou po absolvování maturitní zkoušky přijati na vysoké školy. To může opět žákům pomoci při výběru, ukazuje to na kvalitu výuky. Někteří žáci si školu vybírají i podle dostupnosti, to je podle vzdálenosti od bydliště. Pro žáky je to pak pohodlné a mají „servis od maminky.“ Potom je tu druhá podstatně menší skupina žáků, kteří mají touhu osamostatnit se a naopak raději volí školu, která je dále od bydliště, aby se ubytovali na internátu školy a byli soběstační.

Na závěr jsem se dotázal, jakých náborových aktivit se kolega účastnil: Ano, v minulosti se účastnil výstavy Kola v Lysé nad Labem. Na této výstavě spolupředávali soutěž žáků oboru automechanik. Tato soutěž byla doprovodným programem na výstavě a jejím účelem bylo předvést návštěvníkům, co žáci těchto oborů umí. Žáci zde prováděli jednotlivé úkoly, plus psali test na otázky z oboru. Součástí byla i poznávací část, kde žáci měli za úkol poznat jednotlivé součásti a správně je pojmenovat. Na konci výstavního dne potom bylo vyhlášeno pořadí a předány věcné ceny soutěžícím. Soutěžní úkoly byly podobné, jako máme dnes u jednotného zadání. Výstava byla od pátku do neděle s tím, že soutěž probíhala pouze v pátek. Víkend byl věnován čistě náboru, kde se jednotlivé stánky škol upravily tak aby se daly dobře prezentovat i jiné obory školami nabízené. Zde se kolega několik let účastnil náboru žáků. Návštěvníkům výstavy byli k dispozici v případě jejich

dotazu na podmínky studia a nabídku studijních oborů. V případě zájmu měli informační letáčky. Zájemce mohli těmito potěšit a pozvat je na den otevřených dveří, který se většinou konal brzy po této výstavě. Součástí expozice byla i televize a přední promítací plátno s projektorem, kde pouštěli krátké video o historii naší školy a o oborech které nabízíme pro studium.

Další náborovou akcí, které se můj spolupracovník účastnil, byla burza škol v Mladé Boleslavi ve Vzdělávacím centru na Karmeli. Zde se v prostorách místní vysoké školy koná tato akce pro žáky a jejich rodiče z města a okolí. Součástí našeho stánku na této akci byla dvojice žáků, kteří zde prováděli demontáž a montáž motoru. Tato činnost byla prováděna podobně, jako je možné vidět v některých odborných časopisech, jako například Svět motorů. Motor byl rozebrán na jednotlivé díly a ty byly rozloženy na velkou desku tvořící nízký stůl. Tím bylo možno vidět z kolika a z jakých částí se tento motor skládá. Následně po demontáži žáci motor zase složili, tuto činnost během dne dvakrát zopakovali. Spolu s kolegyní, která v tehdejší době měla nábor žáků na naší školu na starosti oslovovali návštěvníky této akce a nabízeli možnost prohlídky školy. Součástí stánku byla i televize, kde byla puštěna prezentace oborů, které naše škola nabízela. V případě dotazů na možnosti přijetí uchazečů jim sdělovali informace, které požadovali a které jsme byli schopni zodpovědět. Případně jsme zájemce odkazovali na internetové stránky školy, jejichž adresa, je na každém informativním letáku k oboru vyučovaném na naší škole. Celkový dojem z této akce byl pro něho takový zvláštní. Obrovské množství škol nejen z regionu je naměstnáno na malém prostoru. Do tohoto se mezi stánky hrne dav žáků a rodičů, často to vypadá, že se ani při pokusu o zastavení a položení několika otázek toto nezdaří a budou dále unášeni davem.

Poslední a dle názoru mého kolegy stěžejní akcí týkající se náboru je Den otevřených dveří. Toho se účastní každoročně jako spousta mých kolegu učitelů odborného výcviku a teoretických předmětů. V dílně si spolu s žáky, kteří se dobrovolně přihlásí a účastní se, aby škole pomohli oslovit své nástupce, připraví několik pracovišť. Na těchto pracovištích potom žáci předvádí, jaké dovednosti během studia na naší škole již získali. Většinou se jedná o pracoviště, která jsou svým obsahem napříč všemi ročníky studia. Jako příklad lze uvést třeba pracoviště, kde žáci provádí výměnu pneumatiky a následné vyvážení

kompletního kola nebo práce na brzdách automobilů, což je učivo prvního ročníku. Učivo druhého ročníku je zastoupeno nějakými montážními činnostmi na motorech nebo převodovkách. Učivo posledního ročníku zastupuje vždy nějaká diagnostika, kdy si žáci takřkajíc povídají s vozy a přes diagnostické porty provádí operace, při nichž auto něco dělá, aniž by v něm někdo seděl. Tato činnost umí velmi upoutat pozornost návštěvníků. Jedná se o spouštění různých zařízení na vozidle. Další, co se na dílně připraví, je prezentace videoprogramu, na kterém je vidět výroba vozu v závodě firmy, kam naši žáci vyšších ročníků chodí na provozní praxi a kam jim po ukončení studia firma nabídne pracovní pozici. Dále jsou na vhodné místo připravené letáčky k našemu oboru a jiné důležité informace týkající se studia. Po zahájení dne otevřených dveří žáci i učitelé vítají návštěvníky a ukazují jim prostory výuky a zároveň jim sdělují, jakým způsobem zde výuka probíhá. Žáci ochotně předvádí, co se za dobu studia už naučili, a podávají informace na dotazy směřující k jejich zkušenostem se studiem na škole. Rodičům se snažíme vždy ochotně zodpovědět veškeré dotazy, které směřují ke studiu jejich dětí na naší škole, i v případě dotazů odborných. Může to být jakási zkouška ze strany rodičů, zdali jsou učitelé této školy opravdovými odborníky. Den otevřených dveří je velmi pěkná akce a kolega myslí, že i žáci jsou rádi, když mohou pozvat své kamarády a rodiče a předvést jim, co se naučili a na jakých strojích a s jakými pomůckami pracují během výuky. Máme vždy radost z toho, když vidíme nějakého našeho žáka, jak ukazuje někomu, koho zná, to, co se učí a na čem zde pracuje.

4 Závěr

. Touto prací jsem se snažil dát určitý podnět, jak zajistit dostatek žáků, kteří budou studovat s nadšením učební obory, které si vyberou jako vhodné řešení své profesní budoucnosti. Doufám, že příklady zde uvedené, které se osvědčily na naší škole, půjde implementovat i v jiných školách v České republice. Je třeba ovšem podotknout že naše škola, je soukromá, z čehož vyplývají určité výhody ale zároveň i nevýhody. Neustále upravovat výuku dle požadavku zřizovatele a hledat možnosti, jak splnit požadavky státu respektive RVP jednotlivých oborů a zároveň vyhovět požadavkům firmy na kompetence jednotlivých žáků.

Průzkum provedený mezi žáky ukazuje stejně jako pozdější rozhovor s nimi, na určitou část žáků, kteří sice v počátku byli osloveni, a jejich volba padla na studium ne této škole, ale posléze během studia se jejich zájem o obor vytratil a budoucí náplň jejich života bude směřovat jiným směrem. Zde je pravděpodobně jistá možnost zlepšení v tom, jak je který obor prezentován. Celkově je třeba podívat se na to, jak velké podíly mají které způsoby prezentace v případě oslovení žáků a pokusit se některé pozvednou na vyšší úroveň. Nadále si však myslím, že v této věci bude pro žáky rozhodující návštěva školy během jejího dne otevřených dveří.

Myslím si, že práce, kterou dělají naši kolegové při náboru žáku je velmi dobře provedená a připravená. Díky tomu, je procento žáků, kteří jsou spokojeni jak výběrem oboru, tak volbou školy, v níž studují, velmi vysoké. Tato informace je velmi důležitá a poskytuje zpětnou vazbu i na způsob vedení výuky.

Při seznámení s učebními obory se můžeme setkat s jevem, který je u lidí celkem vzácný. Je to transformace motivace. Tato možnost ovlivnit budoucí generace je dána z velké části právě těm, kteří svůj obor představují jiným a umožní jim poznání charakteristik jimi vykonávaných činností. Pro budoucí generace je důležité, aby tato hrstka lidí svůj úkol a poslání prováděla s láskou a nadšením pro svůj obor.

Seznam použitých informačních zdrojů

Knížní publikace:

Benefity pro žáky - ŠKODA . ŠKODA AUTO a.s., Střední odborné učiliště strojírenské, odštěpný závod - ŠKODA [online]. Copyright © ŠKODA AUTO a.s. 2018 [cit. 20.10.2018]. Dostupné z:

HELUS, Zdeněk. *Psychologie pro střední školy: učebnice pro gymnázia*. Praha: Fortuna, 1995. ISBN isbn80-7168-245-4.

KREJČOVÁ, L. *Psychologické aspekty vzdělávání dospívajících*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2011. 232 stran. ISBN 978-80-247-3474-3.

MEŠKOVÁ, Marta. *Motivace žáků efektivní komunikací: [praktická příručka pro učitele]*. Praha: Portál, 2012. ISBN isbn978-80-262-0198-4.

MILLER, William Ross a Stephen ROLLNICK. *Motivační rozhovory: příprava lidí ke změně závislého chování*. Tišnov: Sdružení SCAN, 2003. ISBN isbn80-86620-09-3.

NAKONEČNÝ, Milan. *Motivace lidského chování*. Praha: Academia, 1996. ISBN isbn80-200-0592-7.

PLAMÍNEK, Jiří. *Tajemství motivace: jak zařídit, aby pro vás lidé rádi pracovali*. 2., dopl. vyd. Praha: Grada, 2010. Poradce pro praxi. ISBN isbn978-80-247-3447-7.

Proč právě k nám? - ŠKODA . ŠKODA AUTO a.s., Střední odborné učiliště strojírenské, odštěpný závod - ŠKODA [online]. Copyright © ŠKODA AUTO a.s. 2018 [cit. 20.10.2018]. Dostupné z: <http://www.sou-skoda.cz/uchazeci>

SOJÁK, Petr. *Osobnostní a sociální rozvoj, aneb, Strom, mozaika a vzducholod'*. Praha: Grada, 2017. Pedagogika (Grada). ISBN isbn978-80-271-0342-3.

Středoškolský závod RC modelů s vodíkovým pohonem se pojede v areálu technických univerzit | Hybrid.cz. Hybrid.cz | Elektromobily, elektrokola, elektroskútry, auta na plyn CNG, LPG, testy [online]. Dostupné z: <http://www.hybrid.cz/stredoskolsky-zavod-rc-modelu-s-vodikovym-pohonem-se-pojede-v-arealu-technickyh-univerzit>

Úvodní stránka | Vláda ČR [online]. Copyright © [cit. 20.10.2018]. Dostupné z:
<https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/vydavatelstvi/vydane-publikace/Dualni-system-vzdelavani.pdf>

VALIŠOVÁ, Alena a Hana KASÍKOVÁ. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2007.
Pedagogika (Grada). ISBN isbn978-80-2471734-0.

Seznam příloh

Příloha 1 – dotazník

Dotazník pro výzkum volby oboru a školy

1) Kdy jsem se začal zajímat o své další vzdělání?

- a 7. třída
- b 8. třída
- c 9. třída
- d dříve

2) Mezi kolika obory jsem se rozhodoval?

- a 2
- b 3
- c 4
- d více

3) Mezi kolika školami nabízejícími můj obor jsem se rozhodoval?

- a 2
- b 3
- c 4
- d více

4) Kde jsem čerpal první informace?

- a internet
- b základní škola
- c odborníci z úřadu práce
- d Kamarádi

5) Kdo mě ovlivnil při výběru?

- a rodiče
- b kamarádi
- c spolužáci ze ZŠ
- d jiné

6) Co mě ovlivnilo?

- a Perspektiva v oboru
- b To s čím v oboru pracuji
- c Získané teoretické znalosti v oboru
- d jiné

7) Jak jsem si školu vybral?

- a Den otevřených dveří na budoucí škole
- b exkurze na škole se základní školou
- c Veletrh nebo burza škol
- d jiné

8) Co mě na budoucí škole nejvíce zaujalo?

- a Vybavení
- b prostor
- c způsob výuky
- d dovednosti absolventů

9) Vybral bych si opět stejnou školu a obor?

- a obojí ano
- b školu ano obor ne
- c školu ne obor ano
- d obojí ne

Příloha 2 obrázky

Obrázek 1 Tým H2AC autička

Obrázek 2 Škoda Element

Obrázek 3 Škoda Sunroq